

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

Dramatická umění

Herectví činoherního divadla

DIPLOMOVÁ PRÁCE

HERECKÉ STUDIUM A SEBEHODNOTA

Lýdie Šafářová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Šípek CSc., Ph.D.

Oponent práce: Regina Rázlová

Datum obhajoby: 15.6.2021

Přidělovaný akademický titul: MgA.

PRAHA 2021

AKADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Dramatic arts

Acting of Dramatic Theatre

MASTER THESIS

ACTING STUDYING AND SELF-APPRECIATION

Lýdie Šafářová

Supervisor: prof. PhDr. Jiří Šípek CSc., Ph.D.

Opponent: Regina Rázlová

Date of exam: 15.6.2021

Academic degree: MgA.

PRAGUE 2021

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma:

HERECKÉ STUDIUM A SEBEHODNOTA

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

podpis diplomanta

.....

.....

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Cílem této práce je ohlédnutí se za mým vývojem sebehodnoty a její porovnání v době před a po studiu herectví. Práce pojednává o tom, jaké vlivy mohou podporovat nebo naopak ohrožovat a snižovat sebehodnotu mladého začínajícího herce. Opírám se nejen o odbornou literaturu, ale i o beletrii, která si myslím, že má k tématu co říci. Na konec diplomové práce přikládám dotazník pro 35 respondentů se 7 otázkami, které jsou přehledně zodpovězeny v koláčovém grafu.

Abstract

This thesis explores various influences that may encourage or hamper the self appreciation of young actor the beginning of his career. This research takes into account scholarly works as well as selected novels, which I believe to be relevant to the topic. At the end of my thesis, I included questionnaire consisting of 7 inquiries addressed by 35 respondents. The data obtained is visualized in the pie chart attached.

Obsah

1. Úvod	7
2. Moje Já před nástupem na DAMU	8
2.1 Můj další směr byl jasný - DAMU.....	15
3. Studium na DAMU.....	18
3.1 Změna	23
3.2 Dělat věci jinak.....	27
4. Disk	32
4.1 Grušenka podruhé.....	33
5. Po roční pauze	35
6. Dotazník	38
7. Závěr	45
8. Poděkování.....	46
9. Použitá literatura	47

1. Úvod

„Když porušujeme pravidla, jsme trestáni, když se jimi řídíme, jsme odměňováni. Trestáni a odměňováni jsme mnohokrát denně. Brzy se naučíme bát se, že budeme potrestáni, nebo že nedostaneme odměnu. Odměna je přitom pozornost, které se nám dostává od rodičů či jiných lidí, jako jsou sourozenci, učitelé a přátelé. Tak se rychle vyvine potřeba upoutávat pozornost jiných lidí, abychom dostali odměnu. Odměna nám dělá dobře, a proto se snažíme dělat to, co po nás jiní chtějí, abychom ji dostali. Ze strachu z trestu nebo ze strachu, že nedostaneme odměnu, začneme předstírat, že jsme něčím, čím nejsme, jen abychom se zavděčili jiným a byli dostatečně dobří v očích někoho jiného. Pokoušíme se potěšit mámu, tátu, učitele nebo kněze a chováme se podle toho. Předstíráme, že jsme něčím, čím nejsme, protože se obáváme že budeme odmítnuti. Strach z odmítnutí se stává strachem z toho, že nejsme dost dobří. Nakonec se staneme někým, kým nejsme. Staneme se kopií názorů matky, otce, společnosti a náboženství.“¹

O tom bude moje diplomová práce.

¹ RUIZ, D.M. Čtyři dohody. Praha 2001.Str 20.

2. Moje Já před nástupem na DAMU

Moje Já se od mého útlého dětství snažil neustále někdo formovat k obrazu svému. Nevím, jestli je to něco neobvyklého, nebo jestli je to prostě tomuhle říká výchova. Ale měla jsem a mám do teď pocit, že jsem nemohla být sama sebou. A o to těžší je teď samu sebe nalézt.

Moji rodiče nikdy nebyli nějak kariérně ambiciozní, snad jen můj otec se mě snažil vést k hudbě po svém vzoru. Ovšem jeho vzor nebyl tak dobrý. Sice to byl výborný kytarista a dobrý zpěvák, ale poté, co ho kvůli rodičům, kteří nebyli v komunistické straně, nevzali na konzervatoř, to tak trochu asi vzdal. Na kytaru hrál sice dál, ale jen tak doma, nebo u ohně na táboře. Vystudoval učiliště a jeho talent byl úplně upozaděn a přestal věřit tomu, že by to mohl dělat na profesionální úrovni. Ze mne se snažil vychovat klavíristku. Byl v tom nekompromisní, každý den jsem musela cvičit 1-2 hodiny čistého času. Čistého času píšu záměrně - seděl u klavíru a mačkal stopky, když jsem hrála. Pokud jsem hledala noty, nebo se chtěla napít, stopky neběžely. Když jsem byla starší, tak na stopky rezignoval, jen mě poslouchal z ložnice a když jsem udělala chybu, uhodil do zdi, abych jakože pochopila, že jsem to udělala špatně. Myslím, že mi hudba celkem šla, ale nikdy jsem od něj neslyšela, že jsem v tom dobrá. NIKDY TO NEBYLO DOST. Ale vždycky mě strkal tímhle směrem. Sice mě nechválil, ale podporoval mě v tom. Vlastně skoro od nikoho jsem chválu neslychala, tedy až na mého učitele hudební výchovy na základní škole, pana Josefa Chlupa. Ten ve mně z nějakého důvodu viděl velký talent a opakoval, že bych měla jít určitě na konzervatoř- na zpěv. Pan Chlup v 5. třídě zmizel a tím i jeho podpora. No ale protože jsem byla už ve 12 letech emancipovaná žena, nebo spíš protože jsem neměla dost pozitivní motivace rozhodla jsem se na vlastní riziko s klavírem přestat. Tedy alespoň s pravidelnou výukou. Na vlastní riziko proto, že jsem věděla, jak to otce naštvě a taky že ano - půl roku se mnou nepromluvil. Šest celých měsíců.

Klavíru jsem se ale nevzdala na dobro. Protože mě to vlastně bavilo, hrála jsem skoro každý den až do svých 19 let. Skládala jsem vlastní hudbu, učila se klavírní nebo popové písně, u kterých jsem si i zpívala. Tedy pokud nikdo nebyl doma.

Moje matka mě nikdy do ničeho nenutila, tedy kromě do náboženství, Boha a morálky. Přes to nejel vlak. Takže jsem od ní pořád slyšela : Vem si delší kraťasy. Ten výstřih mít nebudeš. Obleč se, jdeme do církve. Myslíš, že Bohu by se tohle líbilo? A v církvi to bylo to samé. Byla dost nekompromisní. Pořád mi říkali,

že bych měla být aktivnější, že bych se měla míň zajímat o věci pozemské. Netrávit tolik času mezi nevěřícími. Zkrotit svůj temperament. Prostě pořád mi někdo říkal, co mám a nemám dělat. A já se opravdu snažila žít podle těch pravidel, protože mi všichni říkali, že to správné. „Jarka věří, že věří...Zde nelze býti sama sebou, proměna láká...Bylo to kouzlo. Byla to hra. Toť vše.“²

„Jarka předstírá horlivé zaujetí pro diamanty a jejich naleziště. Flašinet! Jakoby schválně přišel flašinetář, posel městského jara a otevřených oken. Ovšem-diamant je čistý uhlík, je to minerál. Kdo by řekl, že ulice má tolik zvuků? Ano, maminko, největší tvrdosti, průhledný, vzácně zbarvený...Nelze jinak. Jarka půjde na procházku. Musí ven, musí běžet ulicemi, musí být uprostřed zvuků venku a jít s jarním průvodem, který se dnes zmocňuje města. Co z toho dítěte jenom bude?“³
To je, pěkně prosím, moje (a také Jarmily Horákové) dětství v kostce.

No ale protože, jak už jsem jednou řekla, jsem byla emancipovaná žena, s touto církví jsem taktéž ve 13 letech přestala. Což neurčuje mojí víru v Boha, která je se mnou stále.

Máma si vysloveně nepřála, abych byla „komediant“. Byť jsem doma neustále tancovala, zpívala, hrála nějaké scénky, ve školních besídkách jsem vždycky měla hlavní roli a byla do mě vkládána důvěra, máma se to rozhodla vzít do rukou sama a zakazovala mi dramatické kroužky. Myslela to dobře, chtěla, abych vystudovala medicínu, psychologii, práva...prostě něco, co mě v budoucnu uživí a bude to stálá práce. Herce znala jen z televize a novin, takže si myslela (a možná právem), jaká je mezi těmito lidmi uvolněná morálka.

Když jsem svého otce přemluvila, aby mě vzal na konkurz do Amatérského souboru Divadélko U Zvonu, hrozně se na něj zlobila. Naštěstí jí to nevydrželo tak dlouho, jako tátovi, když jsem přestala s klavírem. Na druhou stranu, když jsem měla nějaký herecký kšeft, vždycky tátovi říkávala „To je tvoje vina, tys jí tenkrát do toho divadla vzal.“ Na konkurzu mě přijali a pak jsem U Zvonu měla samé hezké role a během krátké doby jsem se dostala „k těm nejlepším“. A vůbec, prostě mi to šlo, byla jsem dobrá. Tak. Uměla jsem se prezentovat, nebála jsem se říct, co si myslím. Nebála jsem se zkoušet nové věci. A hlavně, neskutečně mě to bavilo. Byla to ZÁBAVA. Našla jsem tam oporu a podporu. A už tenkrát jsem si řekla, že

² FREJKA, J. Deník Jarmily Horákové, Praha 1940. Str 12.

³ FREJKA, J. Deník Jarmily Horákové, Praha 1940. Str 22-23.

tohle je to, co chci aby mě živilo. Protože je to přece zábava! Budu herečka, tak to prostě musí být.

Byť se to mámě nelíbilo, že tam chodím, vždycky se přišla na představení podívat. Na rozdíl od otce, který byl na mém představení všeho všudy 3x. To jsem nikdy nepochopila, tolik to přece chtěl, abych se věnovala umění! Změnil se. Ale o tom později.

Přišla první otázka- kam na střední školu? Vždycky jsem věděla, že to bude buď divadlo, nebo psychologie. Uměla jsem mluvit s lidmi, prezentovat se, uměla jsem být nápomocná. Tenkrát jsem se hlásila na konzervatoř Jaroslava Ježka, ale nedostala jsem potvrzení na ortopedii, protože jsem měla zničená záda a kolena ze sportu, kterému jsem se věnovala 3x-4x týdně.

To byla pro mámu asi úleva, že tedy kvůli zdravotním problémům se budu věnovat něčemu pořádnému. Takže jsem šla na pedagogické lyceum, kde jsem vlastně měla taky výhodu, protože jsem byla dobrá ve sportech, v hudebce, výtvarce i dramaťáku. Všichni věřili tomu, že ze mě bude herečka nebo zpěvačka. Naopak, nikdo nevěřil tomu, že bych někdy pochopila matematiku. No ano, člověk nemůže mít všechno.

Nevadilo mi zkoušení u tabule, sice jsem nesnášela mluvit před lidmi, ale věděla jsem, že i když neumím tu látku, ze které jsem zkoušená, vždycky to zvládnou svým charisma nějak vyřešit. Což je paradox, měla jsem pocit, že to, co říkám nikoho nezajímá, nebo je to nedostatečné. Ale snad díky mojí pohotovosti jsem z toho uměla vybruslit. Což jsem tedy u matematiky nezvládla. Ale pan učitel mě měl rád. Když jsme se loučili po maturitě, ptal se, co se mnou bude dál. Skromně a trochu stylem „no a co“ jsem mu sdělila, že jdu studovat herectví na DAMU. Byl moc rád a říkal, že si na mě vždycky vzpomene, až mě uvidí v televizi. „No jo a řeknete si - hele, to je ta, kterou jsem měl na matiku a byla úplně blbá!“ , žertovala jsem. „Ale vždycky to uměla zahrát!“ , oplatil mi žert.

Jak jsem psala, můj otec se během pár let změnil. Změnila ho jeho závislost na alkoholu, která se mu stala osudnou. V mých asi 12 letech začal pít a já ho začala ztrácet. Neztrácela jsem jen jeho, ale vlastní domácí půdu pod nohama. Byť jsem byla jedináčkem, už pro moje problémy, kterých má 12ti letá dívka nespočet, najednou pro ně nebylo místo. Ale znovu, pro mou soběstačnost jsem to nějak zvládala. Všechno na mě dolehlo až ve 21 letech. Ale o tom později. Otec měl už svých starostí dost, takže na moje představení nepřišel, i když mi to

sliboval, že přijde. A tak jsem ho na každé děkovačce vyhlížela, kde sedí a jestli na mě pyšně kouká a má úsměv na tváři. Nikde nebyl. Teď, když to píšu mi tečou slzy ale tenkrát jsem cítila jen jednu emoci - vztek. Tato emoce mě provázela až do jeho smrti. Brala jsem to dost osobně. Nestojím mu za to? Nezájímám ho? Nejde mi to, proto na ty představení nechodí? Přemýšlela jsem. A to byl asi ten moment, kdy se začalo moje sebevědomí, sebehodnota a emancipace lámat. Potřebovala jsem podporu, už jsem si sama nevystačila. S mámou jsem nemohla moc počítat, protože byla vážně nemocná. Ale vždycky se snažila tu pro mě být, i když jsme si moc nerozuměly. Sice jsem měla nespočet kamarádů, kteří tu pro mě kdykoliv byli, ale tohle bylo něco jiného. Pokud není podpora v rodině, nespraví to ani tisíc kamarádů. Ovšem, pokud to někdo zvládne, má můj největší obdiv. Byť to tak nevypadá a nikdo mi to nevěřil a nevěřil - vždycky jsem byla velký trémista. Sice jsem se ve školce těšila na besídky, až ukážu, co umím, ale vždycky jsem se potom tak bála, že jsem si po celou dobu besídky tahala ponožky nahoru, abych měla nějakou zástupnou činnost. Měla jsem a mám do teď strach z toho, co si o mě lidé pomyslí, nebo že mě budou soudit. Jako kdybych ztrácela zásoby jistoty, které jsem měla v rodičích. Bohužel se ten strach stupňuje, místo toho, aby se zlepšil. Ale o tom budu psát později.

Měla jsem a mám tendence si brát osobně všechno. Myslím, že je to menší sebedůvěra, způsobená neschopností sebelásky, což je láska nezávislá na hodnocení ostatních. Přestávala jsem toho být schopná, ale vůbec mi to nedocházelo. Prostě jsem se rozhodně být Slečna Drsnák a v žádném případě si k sobě nepouštět moc lidí. Zranitelnost je ošemetná věc, která má velmi tenkou hranici s citlivostí a vnímavostí. Citlivá jsem byla vždy, ale rozhodně jsem nechtěla být za žádnou cenu zranitelná. Citlivost si člověk nejspíš nevybere a neovlivní ale zranitelnost do jisté míry ano. Bála jsem se, že toho může někdo využít a tak jsem se rozhodla k sobě nepustit nikoho. Ne, že bych neměla kamarády, to vůbec ne. Byla jsem neustále obklopená lidmi, kamarády, známými, ale jen málo komu jsem ukázala svou už zraněnou a postupně jakoby více a více zranitelnou část mého Já. Protože pro mne začala být domácí situace neúnosná, rozhodla jsem se opustit domov a jít bydlet do Prahy na internát. Máma samozřejmě nesouhlasila. Bylo mi teprve šestnáct let a představa, že neví, co dělám po večerech byla pro ni děsivá. Chápu. Abych jí přesvědčila, dotáhla jsem jí k psychologovi, kde jsem tedy všechno řekla tak, aby to byl psycholog na mojí straně, ale nelhala jsem mu! Do teď si myslím, že ten psycholog nebyl moc dobrý, ale já dosáhla svého. Máma

povolila a za měsíc jsem si balila kufry a stěhovala se z domova. Jsem moc ráda, že se to stalo, ale teď už to vidím tak, že to byl útěk.

Ale krásný! Na „intru“ jsem zažila nejkrásnější tři roky svého života. Byla tam spousta umělců, šprtů, divnolídí. Hned první den jsem se zařadila do sekce „Umělci“. Sice jsem byla Umělec druhé kategorie, protože jsem nechodila na konzervatoř, ale na pedagogické lyceum, ale přesto, byla jsem „mezi svými“. Konzervatoristi – herci byli zvláštní lidé. Naoko sebevědomí lidé, kteří ví všechno o divadle a o světě, vědí jak věci fungují, protože Čechov přece všechno ve svých hrách vystihl a ten vzorec se stále opakuje. A že v seriálech nikdo z nás hrát nebudeme, přece nezaprodáme svojí uměleckou křehkou duši! Hahaha. Já ty lidi ale bezpodmínečně milovala a i když se dopustili nějaké chyby, řekla jsem si: „No jo, vždyt to jsou bohémové a to je skvělý.“ Teď bych to nazvala nezodpovědností, ale tenkrát jsem chtěla být jako oni. Takže můj den začínal a končil cigaretou na balkoně a já odsouvala problémy, které se děly doma a žila život Umělce. Sebevědomí a hlavně sebehodnota mi trochu stouply. Byla jsem v kolektivu, kde mě měli rádi, byla jsem středem pozornosti - tenkrát mi to ještě nevadilo, a vždycky jsem měla za kým jít. Zní to trochu jako paradox, ale naštěstí jsem se nešťastně zamilovala a to mě po čtyřech letech donutilo tuto komunitu opustit. A díky Bohu za to. Když se za těmi lidmi ohlédnu, tak se tolik nikam neposunuli. Dodělali konzervatoř a dál? Většina z nich ještě vysedává pořád na těch samých místech, kde jsme sedávali společně. Nezměnili se. Možná někteří z nich dělají věci, o kterých přísahali, že by se jim nikdy nezaprodali. Ne možná- určitě. Což ale neznamená, že bychom do teď nebyli přáteli. Pořád se potkáváme a já ty lidi miluju a děkuju jim za krásný roky života. A zároveň doufám, že s některými z nich budeme přátelé na celý život. Zatím to vypadá, že ano. Každopádně jsem se seznámila s lidmi, kteří mě seznámili s dalšími lidmi a tím jedním z lidí je Lukáš Pařík, dnes můj dobrý kamarád, na kterého jsem dostala kontakt, ať mu zavolám, že bude dělat muzikál v Hybernii. Tak jsem vzala charisma a drzost do hrsti a zavolala mu, že chci přijít na konkurz. Byl dost překvapený, že mu volá holka z pedáku, ale zeptal se, jestli chci do taneční a pěvecké company, nebo rovnou roli. Já, káča drzá, jsem řekla „Ehm..no, jistě, že roli. Proto vám volám.“ Moje drzost ho překvapila, ale rozhodl se tomu dát šanci a pozval mě na konkurz. Tak jsem tam přišla a tu roli dostala. Jednoduchý. Až takhle jednoduchý to bylo! Jak je tedy možné, že teď je pro mě složité vyjít na jeviště, aby můj příchod něco znamenal?

Na druhé straně byla moje máma, které jsem říkala tu skvělou novinu, ale máma nadšená nebyla. Její reakce byla „Moc se neraduj, jsem zvědavá, co budeš dělat, až ti řeknou, že na to nemáš.“ Tak jsem strčila konzervatoristy do kapsy a začala zkoušet muzikál. Můj hlas v hlavě mi říkal „ Jsi skvělá! Dokážeš všechno, když jsi odvázná!“ Ten hlas byl sebevědomý. Do teď nevím jak to funguje, kdy se objeví a kdy zase zmizí. Mám ale pocit, že se objevuje až když je „po všem“. Až po nějakém úspěchu. Mámin hlas jsem upozadila. Teď vím, že jsem nebyla nejspíš tak dobrá, jak jsem si myslela ale - měla jsem z toho mnohem větší potěšení a chodilo mi víc pracovních nabídek a dostávala jsem uznání, které jsem potřebovala. Tohle bylo poslední představení, na kterém byli rodiče spolu. Na tátovi jsem viděla, že je dojatý, ale nic mi neřekl, ani mě pořádně neobjal. Do dnes nevím proč. Nebylo mi v mojí realitě dobře. O to lépe mi bylo v divadle a na jevišti. *„Odstoupit životu z cesty do zdánlivých postav, vyžít se v nich, jejich láskami. Umírat cizí, neskutečnou smrtí. Divadlo je východiskem. Divadlo je záchranou. Divadlo je i útěk ze světa, který nám nerozumí.“*⁴

Spoustu svého času trávím sněním. A tím nemyslím sněním ve spánku, ale sněním za bdělého stavu. Tím knižním významem. Od mala jsem si představovala sama sebe na jevišti. Nebo na ledě jako krasobruslařku, nebo jako tanečnici. Vlastně je jedno, co jsem si představovala, protože to bylo pořád něco. Ať jsem jela v autobuse, seděla ve škole, v kostele, nebo si četla knihu. Vždy mi moje myšlenky utekly ke snění. Někdy jsem si představovala i tragické situace. Vlatně nevím, proč píšu v minulém čase, když se to děje do teď. I teď, když píšu tuto práci, mi myšlenky utíkají do všech možných směrů. Nikomu jsem o svých snech a představách neříkala, přišlo mi to trapné. Co by si o mě asi lidé pomysleli, kdybych jim řekla, že si představuji sebe na jevišti, jak jsem dobrá a lidi jsou nadšení, dojatí a tlaskají? A jak mne samotnou tato situace dojírá? Toužím po tom, aby se většina mých představ vyplnila (kromě těch tragických). A zároveň vím, že se řada těch představ a snů nenaplní a jsem z toho smutná. A taky vím, že pro naplnění představ stále nedělám dost. Ve svých představách se vidím jako dokonalá talentovaná žena, která umí všechno, která udělá trojitou piruetu na ledě se zavázanýma očima. Bohužel v realitě jsem ráda, když jedu na bruslích rovně a do nikoho nevraším. Ale vždy si říkám, že je to přeci všechno možné, kdybych se snažila, tak to dokážu. Vlastně to vím. Většinou to ale skončí u snění. Je to pohodlnější. Hřeje to. Sice na malou prchlivou chvíli, ale hřeje. Mým úkolem nejen

⁴ FREJKA, J. Deník Jarmily Horákové, Praha 1940. Str. 94.

do budoucna, ale hlavně do přítomnosti je nedávat sny a realitu do protikladu, ale použít je jako motor. DAMU je k tomu nejspíš vhodná půda. Je to o snech a dřině.

2.1 Můj další směr byl jasný - DAMU.

Začala jsem se připravovat na přijímačky a věděla jsem, že to nebude sranda. Že už o něco jde. Dokonce i kamarádi, kteří mi vždycky říkali, že všechno zvládnou s prstem v nose, mě upozorňovali, ať počítám s neúspěchem, protože i Jáchym Kučera, náš kamarád z Kladna a výborný herec se dostal až na třetí pokus!! To je pravda, řekla jsem si. Takže jsem do přijímaček vložila všechno a nepočítala s úspěchem.

K přípravám se mě ujala Anežka Rusevová. To byla vlastně moje taková první učitelka herectví. Byla v ten čas pro mě alfa i omega. Byla mi mámou, kamarádkou, psycholožkou a holkou, co mi pomohla dostat se na DAMU. Moc mě nešetřila, ale věděla jsem, že mě má ráda a že ze sebe musím dostat svoje maximum, že je to potřeba. Připravila mě na přijímačky a vyslala mě do světa. Anežko, děkuju Ti.

Přijímačky považuji za jistý milník ve svém životě. Bylo na nich tolik osobností! A tím nemyslím slavných, ale silných osobností mezi uchazeči. Silnějších, nebo alespoň výraznějších, než jsem byla já. Ale rozhodla jsem se to neřešit a prostě dělat, to co se mi řekne a u toho se spolehnout na svoje schopnosti. Stále jsem počítala s tím, že se nejspíš stejně na první pokus na DAMU nedostanu. Ale první kolo bylo nejspíš příjemné, nic moc si z toho nepamatuji. Jela jsem v módu „autopilot“. Pamatuju si pár studentů vzadu, kteří se byli podívat a hrozně mě podpořili. Jako na povel jsem odříkala všechny monology, které se po mě chtěli a pak jsem vyšla ven. Tma. Vůbec jsem nevěděla, co se tam uvnitř stalo, ale najednou se mi hrozně rozbušilo srdce, jako bych tam teprve měla jít, měla jsem hroznou trému a přitom už bylo po všem! Přijímačky byly vůbec divná věc, vůbec jsem nevěděla, jak se mám chovat- aby si o mě nikdo nic špatného nepomyslel- tenhle stres mi zůstal až do dneška. Budu o něm hodně psát na dalších stránkách, které budu věnovat vzpomínkám na studium na DAMU. Spousta lidí volilo taktiku „jsem herec, tak mě je slyšet, i když se mě nikdo na nic neptal“, ani jeden z nich se ale v našem ročníku neobjevil. Potom tam byli „hudebníci“, kteří se snažili snížit svou nervozitu hraním na nástroj, zpíváním písní s vírou v to, že se k nim někdo připojí a tím vznikne první kolektiv a v něm vládnoucí pohoda. Já, kdybych u sebe neměla Michaela Goldschmida, tak asi celou dobu přečkám někde v koutě doufajíc, že si mě nikdo nebude všimnout. Takhle jsme, občas v koutě, seděli dva, pili pivo, kouřili jednu cigaretu za druhou a pozorovali a komentovali ostatní. Postupem

dalších kol jsme se odhodlali bavit i s ostatními lidmi, já se toho ale bála. Vůbec jsem nevěděla, jak se chovat- co když jsem málo umělec? Co když nejsem dost hezká na to, abych byla herečkou? Co když jsem moc afektovaná? Nebo nudná? Když se na to koukám s odstupem čtyř let, vůbec tyhle obavy nebyly nutné, protože si všichni z toho období moc nepamatujeme. Pamatujeme si jen pár střípků, většinou to, kdo nám byl sympatický a kdo ne. A i to je dost zmatečné, protože si pamatuji, že mi byl hrozně nesympatický Viktor. S nikým se nebavil, občas se někde ukázal a zase zmizel, jakoby se s námi nechtěl zahazovat. Hned ze začátku studia jsem poznala, že to je jeden z nejlepších a nejsrdčejších lidí, které kdy budu znát.

Už vlastně u přijímaček to byl boj osobností. O tom se určitě rozepíšu ještě později, ale vlastně tehdy to byl první náznak a už tenkrát mi to bylo nepříjemné a neuměla jsem v tom chodit. To mi zůstalo dodnes. Nemám v povaze se předvádět, být středem pozornosti, nebo nějak poukazovat na své schopnosti a dovednosti. Tedy, mám to asi v povaze, jinak bych asi nemohla být herečkou, ale nedělám to ráda. Vůbec nevím, co to znamená, jak to vyjádřit. Chci být středem pozornosti, ale jen v pozitivním slova smyslu. Což mě nejspíš vede ke strachu, že si o mě lidé nebudou myslet pozitivní věci. Možná, že je za tím touha být milovaná, chtěná a chvályhodná. U přijímaček se mi to prohloubilo, protože jsem nabyla dojmu , že je tu tolik lidí, kteří to jistě umí líp než já, kteří jsou zkrátka lepší herci, umělci, zpěváci, osobnosti. Ale proč? Proč mě stresuje, když je někdo lepší než já? Nemyslím si, že bych měla potřebu být ve všem nejlepší, ale nechci být špatná a ani průměrná. Bohužel, vychází mi z toho horší průměr. Možná jsem trochu přistála nohama na zem, protože na základce a střední jsem v uměleckých směrech vynikala. Myslím, že přirovnání „jednooký král mezi slepými“ mne nejspíš vystihovalo. Dokud jsem nepřišla na DAMU. Což je v pořádku, myslím, že každý z nás potřeboval tenhle „dopad na zem“.

Po druhém dni třetího kola přijímaček jsme všichni uchazeči seděli v Krásných ztrátách s nějakými studenty, kteří měli zrovna službu. Pošuškávali si, koho přijali a koho ne. Někteří z uchazečů se s nimi hned skamarádili a rozuměli si, smáli se. Já z toho byla nervozní. Přišlo mi trapné za nimi jít a normálně se s nimi bavit, protože oni jsou přece umělci a já jsem úplně obyčejná a trochu trapná, tak je nesmím obtěžovat.

Vzali mě. *Ty vole. Šílený.* Ten den jsme si volali s Michalem a chvíli jenom křičeli do telefonu štěstím. Po pár letech jsem se od Michala dozvěděla, že to, že se dostal na DAMU se dozvěděl už v těch Krásných ztrátách.

Byla jsem překvapená, šťastná. Spadl mi kámen ze srdce. Moje sebevědomí ne, že by se zcela zvedlo, ale posílilo se. Začala jsem pociťovat jistotu, že přeci jen něco umím. Protože si to myslí i někdo jiný než já. To byl, je a nejspíš bude můj životní problém. Stále ještě měřím své úspěchy především na základě toho, co si o mě myslí ostatní. To, že jsem se dostala na školu, kde byla tenkrát 9 % šance přijetí, považuji za jeden ze dvou svých největších životních úspěchů. Ten druhý je Marek - kluk, který si mě chce vzít.

Doma moje přijetí na školu, na kterou jsem si přála jít, moc úspěch nesklidilo. Vlastně ani úspěch, ani nic jiného. Pamatuju si větu „no vidíš“, kterou řekl táta, když luštil Sudoku. A samozřejmě máma na to „to je tvoje vina“. Doufala, a stále doufá, že ještě půjdu radši na tu psychologii. Nejlepší byla moje slovenská babička, která se mě po prvním roce na DAMU zeptala: „Tak co, jak ti to jde na tý medicíně?“ Mám štěstí, že jsem její oblíbené vnouče (a ona moje nejmilejší babička), tak se na mně moc nezlobila, když jsem jí (už po několikáté) řekla, že nestuduji medicínu, ale herectví.

3. Studium na DAMU

Po nástupu na naší vysněnou školu jsme všichni dostali zvláštní danajský dar - patent na divadlo. Mysleli jsme si, že víme, co je dobré. A hlavně jsme si mysleli, že víme, co je špatné. A toho byla většina. Na nikom jsme nenechali nit suchou. Jasně, jako všichni prváci na DAMU jsme si mysleli, že nikdy, ale opravdu nikdy nezaprodáme naši uměleckou duši seriálům. A už vůbec ne špatným divadlům! To radši půjdeme makat do samoobsluhy. Bože můj, já bych nás fackovala. Kde se v nás tahle arogance najednou vzala? Co nám dalo tu jistotu takhle mluvit a věřit si? Samozřejmě, hned záhy jsme „poznali“, co na této škole je a co není zbytečné. Měli jsme nejspíš pocit, že konečně nastupuje ročník, který dokáže změnit divadlo k lepšímu. Ale na naší obranu...to mají asi všechny první ročníky, a většině to, asi jako nám, zůstane až do čtvrtáku, kdy dojde na lámání chleba.

Jako první jsme dělali antiku. Objevila jsem svoje poznámky, které jsem si napsala v prvním semestru:

Antika- Antigona

- Sošnost, přesnost
- Dominantní x Submisivní
- Všechno musí být VĚTŠÍ
- Napojení se na partnera
- Pevný postoj
- Být na jevišti, nevypínat → průběžné jednání

To jsou docela dobré poznámky. Pokud si je tedy vyložíte správně. Vyložila jsem si to tak, že nejspíš dělám úplný opak, tedy špatně a musím to dělat jinak. Myslela jsem si, a to i v dalších klauzurách, že když dostávám nějakou připomínku a třeba opakovaně, znamená to, že to co předvádím já, nemá ani náznak toho, co bych dělat měla. Ježiši, já jsem blbá. Teď když to píšu „nahlas“ vidím, jak je tohle myšlení absurdní.

Tehdy jsem postupovala tak, že jsem si zakázala jakýkoli pohyb jakékoli části těla, pokud jsem tedy zrovna někam nešla „antickým obloukem“. Já jsem ta dominantní, protože jsem přeci ta Antigóna. Takže musím být ještě pevnější než v první větě! Napojení se na partnera. To byl tehdy oříšek. Měla jsem pocit, že to musím nějak vytvořit, vykouzlit. Postavily jsme se Zuzkou Č. proti sobě a napojovaly se. Třeba pět minut. Snažila jsem se napojit tak moc, že mi úplně

zmizel její nos a pusa. Viděla jsem jen horní polovinu hlavy a rozmazané okolí. Výsledkem byla jen závrať a žádné napojení. Jsem možná moc extrémní? Vidím věci černobíle a doslovně? (Ano). Být na jevišti a nevypínat je v antice hrozně těžké. To jsem pociťovala v prvním ročníku, když jsme dělali Antigonu ale i v Disku, když jsme zkoušeli Oresta.

První ročník byla hlavně fyzická zkouška ohněm. Nikdy jsem nebyla typ člověka, který si dává šlofiky po obědě, nebo odsouvá budík na nepozdější možnou dobu. Vždy jsem měla dost energie a málo co mě unavilo. Pamatuji si, že v prvním semestru jsem usínala snad pokaždé, když jsem se zastavila. Takže cca každé 2-3 hodiny. Když jsem jela k rodičům domů na víkend, celý jsem ho prospala. Naštěstí jsem si na fyzickou zátěž zvykla a mohla se soustředit na tu psychickou a emoční.

První, chvílemi krásná a chvílemi nehezká psychická zátěž byla Propedeutika se Štěpánem Páclem. Dělali jsme různá cvičení, od pohybových improvizací přes dechová cvičení až po etudy na zadané téma z našich životů a srdcí. To bylo dost náročné. Myslím, že každý z nás měl při tom alespoň jeden moment, kdy se v něm něco zlomilo, nebo mu spadl kámen ze srdce, nebo ho něco strašně zbolelo. Bylo to dost intenzivní. A bylo to dobře. V prvním semestru jsem vůbec nechápala, co po nás ten pán chce, proč se máme po sobě plazit celí spocení a proč pořád dostáváme tyhle divné úkoly a proč si máme pořád něco připravovat. Teď už to vím a děkuju za to, Štěpáne!! Tedy, nepochopila jsem to až teď, ale někdy v průběhu prvního ročníku, kdy mě propedeutika začala bavit a těšila jsem se na ni. Pak se zase něco zlomilo a začalo mě to štvát. Ale to souviselo s mojí v tu chvíli životní náladou obecně. Pamatuju si na cvičení, kdy jsme, už někdy ke konci, měli jen ležet, a mít zavřené oči. Nejspíš to měla být relaxace s ponořením se do sebe. Štěpán nás vedl a říkal instrukce, které jsme mohli ale nemuseli plnit. Každý si podtím mohl představit něco jiného. Chtěl po nás, abychom viděli obraz. Abychom viděli sebe na nějakém oblíbeném místě. A s kým bychom tam mohli teď být. Hned se mi zjevilo moje oblíbené místo, které je u babičky v Tatrách. Byly to zelené kopce, kam jsme nejspíš chodili s rodiči, když byl ještě můj svět v pořádku. Stála jsem na nich s rodiči. Nebylo mi ale těch devatenáct, jako mi bylo, když jsem ležela na zemi v učebně K101 na propedeutice. S mými rodiči tam stála malá, šťastná holčička co se cítí milovaná svými rodiči a ona zase bezpodmínečně miluje je. Byla jsem to já, kdysi. V tu chvíli mi to poprvé došlo. Poprvé za těch 19 let! Došlo mi,

jak moc jsem zranitelná a jak moc mi tohle chybí a jak moc to potřebuju. Vlastně to bylo jedno z nejtěžších zjištění doposud.

Objevila jsem svůj stín. O tzv. „stínu“ píše profesor Jiří Šípek, kde ho definuje takto: „ *Stín je určován osobním příběhem, ale i typem kultury. Stínu se lidé chtějí zbavit, vyrovnat se s ním, tak ho nezřídka promítají na jiné osoby, na jiné skupiny.*“⁵ Propukl ve mně nezastavitelný záchvat breku. Jako bych se najednou otevřela a nadechla se, ale zároveň na mě spadla obrovská tíha, která mi zabraňovala dýchat.

Myslím, že většina z nás na DAMU objevila svůj stín, ke kterému nás dovedli naši pedagogové. Což je moc plodné, protože s tím můžeme pracovat. Ale zároveň si myslím, že by pedagogové měli být opatrní a popřípadě vědět, jak nás „složit“ zase zpátky. Pár z nás objevilo svůj stín tak velký, že jsme nevěděli, jak s tím pracovat a jak ho popřípadě překročit. Je možné, že to je ten důvod, proč mají někteří herci psychické potíže? Jistě to může být proto, že se vciťují do jiných, velmi komplikovaných postav a to jim udělá v hlavě dost velký zmatek. Ale nemůže to být také proto, že objevili svůj stín a nestihli se naučit, jak ho překročit?

Po tomhle prožitku jsem se začala vnímat jinak. A tím rozhodně nechci nikoho, ani Štěpána vinit. Nějak se mi ztratilo to sebevědomí. Už jsem neměla pocit, že jsem v pohodě, že mi nic nechybí a že všechno zvládnou sama. Začala jsem se hodnotit jinak. Začala jsem chápat svoje chování ještě před DAMU, začala jsem chápat svojí postavenou zeď kolem sebe, protože kdyby tam nebyla, tak se rozsypu jako tenkrát na propedeutice. „*Jung ve stínu vidí šťastnou příležitost uvědomit si, že i toto jsem já, tedy vtáhnout tu energii do sebe, stát se celistvějším.*“⁶ Mohla jsem začít znovu budovat svoje já a svojí sebehodnotu. Nebo ne začít znovu, ale dál. Posunout se. Jak bych otevřela dveře a mohla se vydat kamkoliv se mi zachce. Jak se jako herečka rozhodnu rozvíjet, nebo jak tuto zkušenost můžu využít ke své herecké práci? Byla to velká šance, ale já to nevěděla. Hodnotila jsem to jako svoje selhání. A tak jsem nevěděla co se sebou.

A začalo se to projevovat i v herectví. Například, když jsme zkoušeli Jak důležité je mítí Filipa. Filip byl pro mě asi největší oříšek. Nevěděla jsem, co si můžu dovolit, co kam směřovat, ale hlavně jsem v tu dobu vůbec, ale opravdu vůbec netušila, co je to stylizace. Proto jsem ani nechápala, proč, pro Kristovy rány, je Kryštof tak

⁵ ŠÍPEK, J. Psychologické souvislosti scénické tvorby, Praha 2010. Str. 13.

⁶ ŠÍPEK, J. Psychologické souvislosti scénické tvorby, Praha 2010. Str. 13.

přehnaný, když měli s Michalem tu „malou“ klauzuru, když Michal byl úplně civilní. Já neměla možnost si tu stylizaci u malých klauzur zkusit, takže jsem strašně tápala. Současně jsme ale zkoušeli Figarovu svatbu, a to byla velká stylizace. Takže nevím, kde se stala chyba. Možná jsem vůbec nepochopila, že hra Jak důležité je mítí Filipa, je prostorem pro stylizaci. A jak jsem si myslela, že musím být za každou cenu přirozená, protože většina mých spolužáků vypadá na jevišti přirozeně, tak jsem se bála věci trochu přehánět, a to byl nejspíš kámen úrazu. Takže já jsem se ze všech sil snažila něco vytvářet a pořád to bylo málo a já jsem to nechápala a zároveň herecký pedagog už nevěděl, co se mnou. Právem, protože já to taky nevěděla. A v tu chvíli jsem začala pochybovat, jestli vůbec mám na to, abych byla na téhle škole nebo abych byla herečkou. O něčem podobném píše i Jarmila Horáková ve svém deníku: *„Jsem tolik nespokojena sama sebou...Dívám se na sebe, jako bych byla bůhví jak nadaná, dokonalá. Víím, že nejsem, a přece mě ta pýcha neopouští. Jak mě to mrzí, jak trápí.“*⁷ Pořád jsem si říkala, že na to přece mám, a co blbnu, že o nic nejde, je potřeba to zkusit znovu, nebo to pochopit, uměla jsem si sebe představit, jak tu věc hraju dobře, ale výsledky byly úplně jiné. A to mě nutilo přehodnotit své mínění o svém talentu nebo intelektu. Vlastně jsem byla se sebou hned hotová. Řekla jsem si: „Ostatním to jde, tobě ne. Jsi špatná herečka, ani to nejspíš nedokážeš logicky pochopit, nemáš na to.“ Úplně jsem se vzdala! Vůbec mě nenapadlo, že jsem třeba jen něco špatně pochopila, nebo jsem o něčem nevěděla. Hned jsem se odsoudila a bylo. To se mi stalo a stane nejspíš ještě milionkrát. Pochybovala jsem o sobě ještě víc a neustále. Ať to byl tanec, zpěv, herectví, mluva.

Mluva byl další kámen. Celé dva roky mi bylo neustále opakováno „ No jo, vy máte slabej hlas.“ . Současně ale jsem slýchala „O vás já se nebojím, vy téměř žádný problém nemáte.“ Zmatek. Ale později se mluvilo jen o mém slabém hlase a vůbec ne o mém herectví, ale zároveň jsem neměla pocit, že by mi někdo řekl, jak s tím pracovat, nebo co s tím mám dělat. A já - nána pitomá, jsem se zase začala oblíbeně bičovat a litovat. Že teda asi na to nemám, když neumluvím ani tu nijak velkou posluchárnu K222. A zase můj klasický myšlenkový pochod: Ostatní uměj mluvit- ty to neumíš- asi na to nemáš. Bojovala jsem s tím hrozně dlouho, až jsem se jednoho dne rozhodla, že se prostě vykašlu na to vědomé snažení se o mluvení nahlas a zřetelně. Bylo to nejúčinnější cvičení, které jsem udělala! Najednou to šlo. Najednou už nikdo nic neříkal. Možná proto, že nade mnou zlomili hůl, ale taky

⁷ FREJKA, J. Deník Jarmily Horákové, Praha 1940. Str.24.

možná proto, protože mě slyšet bylo a nebyl žádný problém. Měla jsem se na věci umět vykašlat už dávno. Protože to je, kupodivu, jeden z klíčů ke spokojenosti.

3.1 Změna

Jak jsem se zmiňovala již na začátku o našem ročníku, který nenechal na nikom nit suchou, začalo mi v průběhu studia docházet, že se to nejspíš vztahuje na všechny, tedy i na mě. Hrůza! Hrozně jsem se bála a bojím toho, že mě spolužáci a ostatní kolegové nebo diváci zdrbnou a budou si mezi sebou říkat, jak jsem špatná a jak v tomto oboru nemám co dělat. Tento strach se začal proměňovat v jistou paralýzu, která mi naskakuje při zkoušení a občas i při hraní představení. Snažila jsem se v posledních dnech přijít na to, co to vlastně je, jak to pojmenovat. Je to nejspíš snaha, nebo potřeba se někomu ZAVDĚČIT.

Dost to asi souvisí s otcovým alkoholismem. Několik let jsem se mu snažila zoufale pomoci, vozila ho do léčeben, několikrát do měsíce volala záchranku. Teď vím, že jsem na tu pomoc měla jít jinudy, ale tenkrát jsem to lépe neuměla, ale stejně nepřicházel žádný vděk, nebo radost, láska, pochopení, prostě nic. Toužila jsem po výsledku a ten nepřicházel, naopak se všechno zhoršovalo. Nedávala jsem si to ale za vinu. Věděla jsem, že si táta musí chtít pomoci sám, a že to není moje vina, jak trpí a čím si prochází. Jediné za co se trochu stydím byla moje neschopnost pochopit ho. Neschopnost pochopit, proč se mu ty věci dějí a že potřebuje pomoci psychicky. Takový člověk potřebuje podporu, potřebuje přítomnost druhých lidí a cítit, že je to v pořádku, že si prochází něčím, čemu druzí lidé asi nerozumí. Teď už to vím, a je mi to líto, tati. Po 8 letech jsem se rozhodla to vzdát. Potřebovala jsem si odpočinout, zažívat radosti a odpoutat se od téhle nepříjemné a pro mě toxické reality.

Dva měsíce na to táta zemřel na jaterní cirhózu. To byl výsledek, který bych nečekala a zoufale jsem doufala, že to celé skončí jinak.

V ten čas jsme začali zkoušet Bratry Karamazovy. Docela pro mě v tu dobu šílené téma, ale ponoření se do práce mi pozastavilo myšlenky na tátovu smrt. Ale něco se ve mně prohloubilo a to byl strach z překročení své komfortní zóny, ve které mě samotné komfortně vlastně vůbec nebylo. A nejen v Bratrech Karamazových, které byly a jsou do teď pro mě srdcovou, ale vlastně něčím nepříjemnou záležitostí. Stále nevím, jak se mám se svou rolí vypořádat. Už to nebyla zábava, o které jsem psala na začátku své práce. Ze zábavy se stal stres. Po klauzurách a konci semestru na mě padla tíha reality, kterou jsem si začala uvědomovat a propadla jsem depresím a panickým záchvatům úzkosti, které se nakonec neobešly bez antidepresiv. Objevilo se to z minuty na minutu, ale tím se

odstartovalo téměř roční období, kdy jsem měla pocit, že se rozprsknu na tisíc částí a nezbude ze mě nic. Ztratila jsem nejen půdu pod nohama, ale i sebe. Vůbec jsem nevěděla, kdo jsem. Nevěděla jsem, co chci, co mám ráda nebo čeho jsem schopná. A hrozně mě to stresovalo, že to nevím, protože nejde přeci žít s tím, že nevím, kdo jsem. Měla jsem velký strach se vrátit do školy. Neuměla jsem si představit, že v tomhle stavu se mám vcítovat do jiných postav, když jsem se neuměla vcítit do sebe. Pamatuji si, že den před začátkem semestru jsem se sešla se Štěpánem Páclm a svěřila se mu s tím, že nemůžu nastoupit do školy. Prostě nemůžu. Štěpán byl tehdy velmi laskavý a řekl mi skvělou větou, kterou si pamatuju do dnes: „*Tak si dej čas. Nechtěj po sobě rozhodnutí hned. Nespěchej na sebe a ať se rozhodneš jakkoli, je to v pořádku.*“ To jsou vlastně tři věty. Ale moc mi pomohly. Začala jsem si uvědomovat, že je pořádku cítit se špatně a nevědět co se sebou. Mít vědomí o tom, že když něco nevím, nebo nevím, co mám dělat je v pořádku, je hrozně osvobozující.

Při četbě knihy *Herec a jeho cíl* jsem narazila na zajímavou pasáž, kde se píše: „*Co chci, přichází z cíle. Napřed musím něco vidět, teprve potom to mohu chtít. Chtění vychází z věci, kterou vidím...Irina může hrát, že chce Romea políbit, nebo může vidět jeho rty, které je zapotřebí políbit. Druhá varianta pomůže herci spíš.*“⁸ (*Herec a jeho cíl, str 65*)

Tady bych se vrátila ke zkoušení Jak důležité je mít Filipa a k Bratrům Karamazovým. Ani u jednoho jsem nevěděla svůj konkrétní cíl. Jako jediný cíl jsem měla to, abych v tom byla dobrá a aby si o mě ostatní řekli, že jsem dobrá. Můj cíl byl, aby se o mě nemluvalo jako o špatné herečce. To je trochu málo k vytvoření postavy, ne? Je mi těch postav, které jsem hrála nebo hraju, líto, že se jich zhostila tak sobecká herečka. Tyto nekonkrétní cíle mě dovádí k průměrnosti nebo podprůměrnosti. Nikdy mě ale nenapadlo, že to není třeba mým talentem nebo intelektem, ale z nedostatku informací nebo analýzy. U nás ve škole se učí metoda Stanislavského, tedy všechno „prožít“ do morku kostí. Nemůžu říct, jestli mi tato metoda vyhovuje nebo ne, protože jsem si jinou pořádně nezkusila, ale už teď vím, že mi nesedí abstrakt a atmosféra. Sice mě občas jako diváka baví koukat se na divadlo, jehož děj posouvá hlavně atmosféra, pro mě jako pro herečku to není dost. Nechci, aby mi režisér říkal, co přesně mám dělat, jak chodit, nebo jaká používat gesta. Potřebuju ale slyšet konkrétní motivaci. Pamatuju si, že mi jednou

⁸ DONNELLAN, D. *Herec a jeho cíl*, Praha 2007. Str. 65

řekl pan režisér Vladimír Morávek, že bych u jedné scény měla mít pocit, jako když se tenkrát spojilo vajíčko mojí matky se spermatem mého otce. Hm...Ani jako herečka, ani jako člověk jsem si z toho neodnesla nic. Ovšem obdivuji pana Morávka za to, že si on tento pocit pamatuje. Nechci říct, že podobně to bylo zkoušení Bratrů Karamazových, ale moje zmatenost se tomu docela podobala. Dostávala jsem jen velmi, velmi neurčité a rozporující se připomínky. Za což nikoho neviním, protože s postavou Grušenky jsme si nevěděli rady nikdo. Ať už jsem to byla já, nebo Ami jako režisérka nebo Michal, jako scénograf. Celou dobu jsem vinila- a opět, dělám to do teď, sebe. Že asi nejsem dost sexy, dost tajemná, dost dobrá herečka dost zraněná na to, abych hrála tuto postavu. Uznávám, že na tuhle postavu nejsem hrdá.

Jsme takhle domýšliví všichni herci? Čím to je? Je to naším malým sebevědomím, nebo touhou být nejlepší? Nebo je to tím, že dostáváme málo zpětné vazby?

Jako studenti DAMU jsme, dle mého pocitu, dostávali málo konkrétní zpětné vazby. Se spolužáky jsme počítali, jak dlouho bude každý poslouchat shrnutí jeho práce za onen semestr a skoro vždy to dopadlo tak, že tam byl každý dvě minuty. Jistě, dostávali jsme připomínky už během semestru od svých hereckých pedagogů při Herecké a Scénické tvorbě. Ale tak nějak cítím, a jestli můžu mluvit za všechny, bychom ale potřebovali i nějaké shrnutí, na čem bychom měli pracovat a v čem jsme se zlepšili. Možná to je ale učební metoda, abychom si sami uvědomili, na čem máme pracovat a šli si svou cestou. Nevím. Prosím, neberte to, vy, co to čtete, jako můj nevděk nebo nespokojenost. Samozřejmě, že nejdříve hledám chyby sama v sobě, ale v průběhu studia jsem cítila, že to potřebuji slyšet i od jiných, více povolaných a vzdělaných lidí.

Ztratila jsem se. Ale o tom se mezi kolegy a spolužáky mám pocit moc nemluví. Všichni mi připadali tak sebejistí, vědomí toho, co a jak dělají a jak by to mělo být. Tolik jsem se bála, že jsem jediná! Až s odstupem času jsem zjistila, že pochybujeme (o sobě, o volbě povolání) všichni. Nejspíš je to první věc, která mě měla napadnout, ale když jsem se třeba spolužákům svěřila, jak to cítím, většinou řekli : „Hm...tak to nevím Lidun. Ale buď v pohodě.“ Z toho jsem usoudila, že podobné věci necítí a musím si to asi srovnat sama. V požehnané knize *Herec a jeho cíl* jsem ale následně objevila tyto řádky: *„Herci, kteří mají pocit, že se psychicky zablokovali, užívají na celém světě často přesně stejné výrazy...“*

...Nevím, co dělám. Nevím, co chci. Nevím, kdo jsem. Nevím, kde jsem. Nevím, jak se mám hýbat. Nevím, co mám cítit. Nevím, co říkám. Nevím, co hraju."⁹

Nejsem tedy sama? Taková úleva! Tedy, není úleva si znovu připomínat, že jsem někdy psychicky zablokovaná herečka, ale to vědomí, že se to může stát a stává i jiným lidem, je opravdu hřející. Zároveň po přečtení těchto řádků jsem si vzpomněla na jednu hodinu Herecké tvorby, kdy jsme zkoušeli Jak důležité je mítí Filipa. Pořád jsem něco zkoušela a pořád to nebylo ono. V jednu chvíli jsem to nevydžela a jako správná zablokovaná herečka propukla v pláč a neustále jsem opakovala, že už prostě „Nevím“. Jediné, co jsem věděla, bylo to, že chci jít domů a tam si brečet. Přitom o nic nešlo! Prostě se mi nepovedla zkouška, neměla jsem den. No a co. Achjo, proč mi tyhle věci dochází o několik měsíců nebo let později? Proč si vždycky v té chvíli neumím odpustit a jít dál? „Cíl je třeba vyřešit dřív, než „já“ a „vědět“. „Já“ žízní po pozornosti a dožaduje se, aby jeho problémy byly vyřešeny nejdříve. Cpe se bezostyšně rovnou dopředu, do čela fronty, „vím“ mu pádí v patách a cíl je v té vřavě zašlapán do země. Zranitelnost „vím“ a „já“ je nemilosrdná. Opravdu, musíme si zacpat uši, abychom jejich ječení na chvíli přestali vnímat, jinak jim nikdy nedokážeme pomoci. Nesmíme se ohlížet, protože v nás velmi úspěšně vyvolávají pocit viny.“¹⁰ Ano, v té chvíli je nejspíš opravdu důležité odpoutat se od sebe, uklidnit se a hledat onen CÍL. Zajímavé, je to tak jednoduché a pochopitelné a přesto velmi často, my vztahovační umělci buď hledáme chybu ve scénáři, režii, překladu, nebo ve svém talentu. A tolik toužíme po tom, aby nám řekl, že ta chyba není v našem talentu, že my to děláme dobře! I když, někdy je taková sebereflexe na místě, a někdy je opravdu chyba ve vnejších okolnostech.

⁹ DONNELLAN, D. Herec a jeho cíl, Praha 2007. Str. 22.

¹⁰ DONNELLAN, D. Herec a jeho cíl, Praha 2007. Str. 24

3.2 Dělat věci jinak

Proč se tolik snažíme být jako ostatní? Máme pocit, že nám to usnadní život a budeme si připadat více milovaní, více hodnotní, když budeme mít pocit, že jsme stejní jako ostatní. S čím se vlastně srovnáváme, když vždy vidíme jen jeden úhel z tisíce?

Jsme zatíženi všemi různými vjemy okolo nás. Naše generace to má ještě těžší v tom, že k těm opravdovým vjemům přibyly i ty nepravé, virtuální. U těch virtuálních se jen těžko dozvíme, nakolik jsou reálné a už vůbec se nedozvíme, co se skrývá za nimi. Vidíme jen výsledek něčeho. Ale čeho vlastně? Možná to vypadá, že odbíhám od tématu své diplomové práce, ale naopak si myslím, že je to jeden z důležitých bodů. Na sociálních sítích vidíme, jak lidé cestují, jak natáčí film a je to hrozná zábava, jak zkouší v divadle, jak hubnou a daří se jim to, jak lidé, kteří v reálném životě nejsou schopni dát dohromady větu, čtou na sociálních sítích Platóna. Ať nás třeba jen někde hluboko napadne, že to nemusí být tak, jak se zdá, hned se začneme srovnávat. A začneme se vinit a podhonočovat se. Začneme se cítit špatně protože necvičíme, necestujeme, nenatáčíme filmy tolik jako ostatní. Protože na to nemáme prostředky, talent, čas, vůli, apod. Vidíme jenom sami sebe, jak ležíme v posteli v teplácích s kafem, a koukáme se na tyhle úspěšné a ŠŤASTNÉ lidi, zatímco náš život za tolik nestojí. U sociálních sítí a virtuálních vjemů je jednoduchá pomoc- prostě odložíme mobil nebo notebook a jdeme žít svůj život a vnímat realitu. Jak to ale „vypnout“ u normálního života? Je pro nás srovnávání se s ostatními motorem nebo brzdou?

Celý svůj život se snažím spojit s davem. Nepovažuji se za ovci, naopak, vždy jsem si připadala v davu jako černá ovce. (Ne náhodou, haha). I možná proto, že se má pleť ve svém odstínu liší od ostatních mých kamarádů a známých, jsem se snažila dělat věci stejně jako ostatní. Chtěla jsem si osvojit jejich názory, ale to mi můj temperament nikdy, bohudíky, nedovolí. Mám ale pocit, jakoby moji odlišnost vnímalo spíše moje okolí, než já. Ale je to často mylný pocit. Máma mi jednou řekla: „No, to je jasný, že tě lidi nebudou mít rádi, protože jsi napůl romka. Tak to prostě je a nic s tím neuděláš.“ To je hrozná představa! Člověk nemůže žít s tím, že ho lidé prostě nebudou mít rádi, protože vypadá tak, jak vypadá. Od té doby se pořád kontroluju. Ať dělám cokoli. Když jsem bydlela ještě s rodiči, bála jsem se jít ven v teplácích. Aby si o mě nikdy nikdo nepomyslel, že jsem jedna z těch

„nepřizpůsobivých“. Teď bych dala za tepláky půl království. Z tohoto obrovského strachu z odmítnutí a z toho, že mě nikdo nebude mít rád, protože vypadám jinak, jsem se chytla toho, co mi kdysi někdo řekl: „Tak říkej, že jsi cizinka a je to.“ To je nápad! Tento plán fungoval dokonale, až moc. Začala jsem tomu sama věřit. A tak z šíleného strachu jsem říkala, že jsem cizinka, místo toho, abych se lidem přiznala, že mám po matce romské kořeny. Tímto se omlouvám všem, kterým jsem to kdy řekla, ale nemohla jsem jinak. Myslím, že se mi díky tomu povedlo rychleji navázat kamarádské vazby a vůbec se začlenit do společnosti. Pamatuju si, že mi asi ve 13 letech v raném stádiu randění s klukama jeden z nich napsal, že teda spolu chodíme, ale nebudeme spolu chodit ven, protože nechce aby to vypadalo, že chodí ven s *cikánkou*. Mohla bych si říct, že je to trouba a nechat to plavat, ale zarylo se mi to do paměti pořádně. Po 10 letech žití s jinou identitou bylo o dost těžší za prvé si to uvědomit za druhé s tím jít ven, což se mi povedlo jen u pár lidí.

Nicméně, tento svazující pocit mne provází stále ve všech ohledech života. Je to dost nevýhodné, protože se kontroloju i na jevišti a to mi dost brání v tvorbě. Pořád dbám na to, abych nebyla trapná, hloupá, ošklivá nebo tlustá. Což mi brání v tvorbě a je o dost těžší se odpoutat od sebe. Pár krát se mi stalo, že věci šly tak nějak samy od sebe a já nad nimi nemusela mít kontrolu a byly v pořádku. Byla to klauzura *Romea a Julie*, *Figarova Svatba*, *Večer tříkrálový* a *Poprask na laguně*. Mám ze všech čtyř zážitků sice jiné pocity, ale jeden je stejný, pocit svobody. U *Romea a Julie* to byla na začátku sice dřina, pan Mrkvička nás zastavoval a vracel po témeř každém slovu, ale pak se něco zlomilo a já zjistila, že nemusím na nic myslet, nemusím ani nic dělat a věci se dějou samy. Tato klauzura byla moje nejlepší, i když jsem měla pocit, že jsem s ní měla nejméně trápení. Skoro jsem měla pocit, že ani nic nehraju, jen říkám text. Na konci jsem se tedy ale přistihla, že se začínám kontrolovat, kdy jsem se měla jako Julie zabít dýkou. Snažila jsem se nějak vymyslet, jak se zabít tak, jak si toto velké krásné tragické dílo žádá, ale zároveň, aby to nebylo patetické. A v tu chvíli začal být můj projev nepřirozený a strojený. Bylo to najednou, jak říká paní Pleštilová, „od jinud.“

Figarova svatba byla krásná. Neměla jsem pocit, že se musím nějak kontrolovat, měla jsem jenom pocit, že jako postava musím vyřešit problém. Postava Zuzanky je mi hodně blízká a nebylo pro mě moc těžké se do této postavy vcítit. A taky fakt, že je to komedie, mi dost ulehčilo práci. Obecně mi komedie vyhovují více. U komedií mi je jedno, jestli budu trapná, nebo ošklivá, nebo že něco přeženu.

To, že mi bylo hrozně, než jsem měla vyjít na jeviště jako Marie, souvisí s tím, že mně jako Lýdii je chování Marie dost proti srsti, i když mi je Marie moc sympatická. Vždycky si říkám, že není možné, abych ze sebe na jevišti dělala něco jako „femme fatale“, kroutila zadkem a pak se ještě svůdně rozvalila před svými spolužáky na harmonium umístěné na jevišti, jako to právě dělá Marie, aby svedla pana Tobiáše, ale místo pana Tobiáše vejde do místnosti Šašek. To je pro mě, jako pro Lýdii, úplně nepředstavitelné. Nicméně když se poprvé Mariinou chůzí projdu a jsem na jevišti poprvé a jedním jako Marie, hned jsem schopná se s tím ztotožnit. V tu chvíli vím, že Marie ani nemůže jednat jinak, než jedná. Musí se potom rozvalit na harmoniu, protože v tu chvíli jinou možnost nemá. A začalo mi to být i příjemné, protože jsem byla odpoutaná od sebe a neměla jsem pocit, že na mě diváci koukají přes prsty jako na Lýdii.

Ale u tragédií a psychologických dramát je to něco jiného. Je to o moc citlivější a titěrnější práce. Jakmile je herec trochu vedle, moc anebo naopak málo, divák to hned pozná. Buď zpozorní nebo naopak svoji pozornost ve vašem směru ztratí. Tam se proto kontroluju neustále. Mám velkou obavu, že něco přeženu. A že to uvidí ostatní a pak si o tom budou povídat. Hrozně moc nechci chybovat. Bojím se udělat chybu. Přitom je to tak normální! Moje neustálá kontrola mě dovádí k šílenství. Místo toho, abych se soustředila na sebe, svojí práci a trochu i na své pohodlí, mám zaměstnanou hlavu domněnkami, které mi běží hlavou 24/7. Už jsem o tom psala ve své postupové práci, ale Don Miguel Ruiz v knize Čtyři dohody píše: *„Vytváříme si domněnku, že každý vidí život stejně jako my. Předpokládáme, že ostatní myslí stejně, jako my, posuzují vše jako my a zneužívají vše jako my. Tato nejčastější domněnka jakou si lidé vytvářejí. A z toho důvodu máme strach být uprostřed jiných sami sebou. Protože si myslíme, že nás bude každý soudit, dělat z nás oběť, zneužívat nás a obviňovat, jako to děláme my sami. Proto se sami zavrhneme ještě dříve, než mají příležitost zavrhnout nás jiní. Tak funguje lidská mysl.“*¹¹ Je tedy, nechci říct chyba, ale je míč na mé straně? Je na mě, abych změnila svůj pohled a svojí kritičnost k ostatním lidem a to samé se pak stane mně? Protože jsem tuto knihu četla už před pár lety a vím o tomto mém problému, učím se lidi nesoudit a být mírnější i k sobě. Ale je to těžké! Na druhé straně musím říct, že mi pomáhají pozitivní zkušenosti s lidmi. Nebo jednoduše řečeno- úspěch. Z toho mi vychází rovnice nepřímé úměry, že pokud jsou lidé sami se sebou spokojení, tím méně mají potřebu hodnotit ostatní. Naopak lidé,

¹¹ RUIZ, D.M. Čtyři dohody, Praha 2001. Str. 72

kteří si nevěří a nemají se rádi, jsou na sebe velmi přísní, mají ten samý problém s ostatními lidmi.

Rozepíšu se tedy o těch věcech, které mi daly možnost být se sebou spokojenější, protože o věcech, které mě trapí, už bylo příliš.

Jedna z věcí byla určitě psychoterapie, protože jsem dostala prostor jen pro sebe svoje prožívání, který jsem si moc často nedávala, ale protože jsem byla nucená k tomu brát antidepresiva, bylo mi jasné, že teď je na to čas. Budu to nejspíš opakovat, ale na terapii mi znovu došlo, že je všechno v pořádku. A že je normální se cítit hrozně potom, co mi umřel táta a jsem na téhle emočně náročné škole.

Dál si myslím, že je důležité o svých pocitech mluvit s ostatními kolegy, protože vždy se najde někdo, kdo se cítil podobně, nebo měl problém se sebehodnotou. I to si myslím, že hodně pomáhá- vědomí, že v tom člověk není sám. Nepotřebujeme hned řešení, nebo se zbavovat problému hned. Stačí vědět, že lidé v našem okolí to chápou a ten pocit znají.

Není těžké mi zvednout náladu, dokáže mě rozveselit i pozvánka na casting. Pozvánka na casting neznamena, upřímně řečeno, vůbec nic, ale mně to připomene, že si mě někdo vybral podle fotky, tudíž potencionálně jsem člověka, který to vybírá, něčím zaujala. Myslím, že mé uvažování není úplně zdravé, ale připomíná mi, že k něčemu asi jsem. A když casting nevyjde, tak to nevadí, protože to se prostě stává a těch castingů bude ještě tisíc. Ráda bych se zmínila o mém hostování v divadle X10. Byla to sice krátká zkušenost, ale nádherná! Před nějakou dobou mi volali z divadla X10, jestli bych u nich nepřežkoušela jednu z hlavních rolí v inscenaci Až na dřeň, na motivy knihy Tobiáše Lolnesse. Dostala jsem videozáznam, scénář a za týden jsem měla zkoušku. Jednu, která trvala šest hodin. Tolik podpory a důvěry jsem snad nikdy před tím nedostala. Měla jsem to štěstí potkat se s režisérem Jířím Hajdylou. Jistě, že jsme byli v časovém presu, ale Jirka i ostatní kolegové mi dávali hodně najevo, že to dělám dobře. To bylo hrozně osvobozující. Vedle studia na DAMU, kde jsem se v té době necítila, jako bych tam byla správně a pochybovala jsem o svém talentu, tady bylo něco co mě utvrzovalo v tom, že jsem si tenkrát vybrala správnou cestu. To je zajímavá rovnováha. Ve škole jsem měla pocit, že mě někdo neustále postrkuje svým směrem bez ohledu na můj úsudek a vedle toho jsem zkoušela v divadle, které mi dalo volnost, důvěru a uznání. Tímto nechci hanit naši školu, naopak je to zajímavá zkušenost, protože ve škole jsem si uvědomovala, že mám jisté mezery a mám co

zlepšovat, ale v X10 jsem měla možnost si uvědomit, že to, jak umím věci a divadlo dělat teď není vůbec špatné a nemusím mít strach. Děkuju, milá X10.

4. Disk

Vstup do Disku je kouzelná záležitost. Je to něco nového, další krok k tomu, aby se z nás stali „opravdoví herci.“ Zároveň to je pro někoho stres s názvem- Ted' jde do tuhého. Ted' se ukáže, jestli ty 4 roky k něčemu byly. Ted' se ukáže, jestli naše talenty zaujmou někoho dalšího a nabídne nám spolupráci nebo ještě lépe- angažmá. Musím ale říct, že jsme všichni šli do Disku velmi dobře připravení. Moc dobře nás připravili naši herečtí pedagogové, kteří se s námi mordovali ty 3 roky předtím a dali do naší přípravy všechno. Svůj podíl na naší přípravě měli i naši režiséři a dramaturgové. Zároveň jsme byli připravováni i na to, že to prostě nemusí vyjít. Že tady je možnost, že si nás někdo nevybere hned ted' v Disku, protože, co si budeme povídat, nás herců je hrozně moc. V České republice vyjde každý rok z hereckých škol kolem 70 mladých herců. To je úplná šílenost v poměru s počtem divadel. To nám ale řekli už na začátku studia a my jsme na to byli připravení a odhlodlaní to překonat.

Zároveň jde o už regulérní divadlo, kam se chodí dívat lidé z ulice, ne jen naši kamarádi a rodina, jak jsme byli do ted' na učebnách zvyklí. Přijdou se na nás podívat i kritici, kteří o nás potom budou psát. Už zkrátka o něco šlo. Na moje neštěstí a blbost jsem si těsně před druhou premiérou (Orestes) jsem si zpřetrhala vazy v kolenu, tudíž jsem musela na operaci a to mě vyřadilo na půl roku z provozu. To je trochu nevýhoda v posledním, zásadním ročníku na DAMU. Ale před nějakou dobou jsem si řekla, že svůj osud odevzdám tomu nahoře a On se postará. Neznamená to, že bych se přestala snažit a jen doufala, že mi angažmá spadne do klína. Prostě jsem věřila, že to dopadne dobře. A nakonec ano.

4.1 Grušenka podruhé

Vzhledem k jistým událostem v ročníku se naše vedení rozhodlo jako čtvrtou inscenaci nasadit Bratry Karamazovy, které jsme hráli na učebně. Chvíli to vypadalo, že budu mít alternaci, kvůli mému zranění. To mě, jako herečku dost zarmoutilo a bála jsem se toho. Bála jsem že, nás potom budou srovnávat. A po svých zkušenostech s Bratry Karamazovými jsem se bála ještě víc. Bratry Karamazovy jsme od klauzur reprízovali až do mého zranění. Měli jsme poradu, jak se situací naložíme a prodiskutovali jsme možnosti. Všichni jsme se schodli a domluvili se, že radši než mi zařídí alternaci, nebudeme reprízovat vůbec, protože je to Náš projekt, kde jsme všichni prožili něco silného. Teď se situace změnila, netušili jsme, že se uvolní místo čtvrté Diskovky. V tu chvíli to samozřejmě nešlo jinak. Kromě toho se v ročníku změnila atmosféra, začalo tam být nervózně. Možná proto, že jsme věděli, že nám pomalu krátí čas k tomu, abychom si našli nějakou další práci. A taky nás samozřejmě znervozňovalo, že někteří z nás už tu práci mají. Ne snad, že bychom jim tu práci nepřáli, měli jsme z toho radost, ale doufali jsme, že nás to taky čeká. A hrozně jsme se báli, že třeba ne.

Situace se nakonec vyvinula tak, že jsem žádnou alternaci neměla a začala jsem zkoušet. Ač jsme zkoušeli tu samou inscenaci, nebo lépe- jen jsme jí přenášeli z učebny na jeviště, neb jsme na to měli asi 4 týdny zkoušení, byl to nový vítr. Zkoušeli jsme nové možnosti. Mě se změnila stylizace, nacházela jsem si motivace, které jsem předtím neviděla. Hlavně jsem se moc těšila, protože jsem před tím asi 8 měsíců nehrála. Mohla jsem se do toho pustit naplno. Bylo to zajímavé, protože jsme hlavně s Davidem/Mítou cítili, že se do toho můžeme nebo spíš musíme opřít o moc víc, než na učebně. Dříve se nás Ami snažila vést k „erotice na dálku“. V původní klauzuru na učebně se Míša s Grušenkou dotkli až v 10. obraze, kde Míšu zatknou za vraždu svého otce. S Davidem jsme nějak cítili, že pro tyto dvě postavy, milence, kteří si jsou podobní svou divokostí, vášní a nespoutaností, není erotika na dálku výhodná. Když jsme se pustili do „erotiky na blízko“, začali jsme v postavách objevovat nové motivace, nové části postavy. Já osobně mám ráda i jako divák divadlo, které je syrové a opravdové. Takové, které není načančané a korektní.

Noční můrou pro mě byl obraz s Aljošou, kde se Grušenka vypráví svůj příběh o lásce k Polákovi, který se má co nevidět objevit. Něco nám tam nefungovalo, něco chybělo. Ale upřímně do teď nevím, co to je. Co je ta esence toho obrazu? I když

jsem se podívala i na záznam jsem na to nepřišla. Na druhou stranu mě trochu potěšilo, že to ve výsledku nepůsobilo tak strašně, jako jsme si s Kryštofem/Aljošou mysleli, ale přeci jen- něco tomu chybí.

Byla jsem ráda, že jsem mohla Bratry Karamazovými projít znovu. Nebyla jsem tolik zatěžkaná tátovou smrtí, která byla při prvním zkoušení Karamazových aktuální.

A i když to nebyl výkon na Thalii a slečna z oboru Divadelní kritiky se o mém výkonu ve své kritice nevyjádřila moc hezky a já vím proč a rozumím tomu, mám ale radost z toho, že jsem svůj výkon dokázala posunout dál a tím dokázala i sobě, že i když mám pocit, že už nemám kam jít, nebo že spíš na to nemám kapacitu, tak mám. Chce to třeba čas nebo odstup, ale mám na to. Jak jsem psala výše o mojí touze se lidem zavděčit- to mě častokrát blokuje v mé tvorbě a uvědomovala jsem si to i v divadle Disk.

Chtěla bych se ještě zmínit o Poprasku na laguně. Neměla jsem tu možnost projít celým zkoušecím procesem, ale moc jsem se těšila, až do inscenace naskočím. To se stalo v únoru a bylo to moc příjemné. Ten adrenalin, že nevím jistě, kam mám ze scény odejít a že třeba někdy zapomenu přijít, mě paradoxně vedl ke svobodě. Neměla jsem čas na to přemýšlet o tom, co si o mě kdo řekne a jestli jsem dobrá nebo špatná. Soustředila jsem se na to, abych byla plnohodnotnou součástí celku a na postavu Checcy. Byla to po delší době opět zábava, o které jsem psala na začátku práce. Nesoustředila jsem se na diváky, nebo na to, co si o mě kdo bude říkat, šlo mi jen o vstoupení do inscenace pravou nohou a užít si to. Tahle zábava přinesla své ovoce. Hned po mé premiéře v Poprasku na laguně se mi ozvali s pracovní nabídkou hostování s možnou další spoluprací. To bylo jako blesk z čistého nebe! Hrozně se mi ulevilo a měla jsem velkou radost, protože nejen, že jsem si to užila, ale ještě to bylo někým oceněno. To jsem hodně potřebovala. Měla jsem obrovský strach z toho, že kvůli operaci nestihnu nikoho pozvat do Disku a nakonec to dopadlo takhle dobře, jak bych ani nečekala. V tu chvíli mi opět došlo, že to, co dělám, má smysl. A i kdyby se moje herectví, moje nápady nebo já sama líbila jen jednomu člověku, tak to má smysl. Je zajímavé, že si na tyto věci musím přicházet znovu a znovu. Ale právě DAMU mi pomohla si na tyto věci přicházet.

5. Po roční pauze

Je zvláštní po sobě číst, to co jsem psala před rokem. Po celou dobu čtení jsem si říkala, že to musím všechno smazat a napsat znovu, protože se neustále lituju a píšu o tom, jak si nevěřím a nikoho to nezajímá. Ale víte co? Já to tam nechám. Alespoň se může ukázat, jestli a jak jsem změnila svůj postoj za uplynulý rok.

Rok 2020 nás všechny určitě dost překvapil. Z většinové části asi nemile překvapil, ale myslím, že to neslo i svoje výhody. Všichni jsme se mohli zamyslet nad tím, co máme, nebo jsme měli. Nad tím, co jsme si mysleli, že potřebujeme a co skutečně potřebujeme.

Původně jsem chtěla psát, jak mě posunulo zkoušení v DJKT v Plzni a jak jsem zužitkovala své zkušenosti a vědomosti ze studií. Byť zkoušení bylo krátké a do teď nedospělo ke konci, ráda o něm napíšu.

Rozhodla jsem se psát si deník, abych pak měla tady o čem psát. To je fakt vtipný, jak se vždycky pro něco rozhodnu a vždycky to skončí stejně. Zvládla jsem zaznamenat dva dny:

22.9.

Pro ostatní druhý týden zkoušení, pro mě první den- hned v prostoru. Dala jsem si za úkol jít do toho po hlavě- pustit svojí energii ven, přestat se bát a tím se před ostatními umenšovat jen proto, aby si o mě nikdo nic nepomyslel. Vzkročila jsem do divadla s usměvem, pokorou s trochou sebevědomí- nebyl přece důvod, aby byl na mě někdo nepříjemný! Vyplatilo se. Všichni mě odměnili úsměvem a nikdo si o mě okatě nic nemyslel.

Co se zkoušení týká, narážím na svůj obvyklý problém a to je zbrkllost. Zase hraju ztřeštěnou mladou zamilovanou holku, ale sama mám přebytek své energie- tudíž mluvím rychle, pohybuju se rychle- ale nestihnu nic odehrát. Zároveň si myslím, že mám málo vnitřní energie, všechno by mělo být víc! Ač mám pocit, že ze sebe vyhrávám duši, protože jsem všude a jsem zbrklá- opak je pravdou. Lydu, umenši se venku, zvetši se uvnitř. Dávám si za úkol nechat si ČAS, fázovat si repliky, měnit tempa a být kreativní.

13.10.

Očividně to dělám dobře. Mám stále svoje mezery, jako je třeba úplně úvodní monolog (haha), ale jinak to vypadá, že jsou se mnou kolegové spokojení. Dokonce mi režisérka nabídla další spolupráci. Znamená to, že asi nejsem špatná, mám své kvality, které někdo vidí. Jupí!

Je vidět, že jsem na začátku zkoušení přistupovala k sobě i k ostatním dost podobně, jako jsem popisovala v první části práce. Jistě, bála jsem se nového, neznámého. Ale ve výsledku to byla a je taková svoboda! Tedy, nejdřív bych chtěla říct, že v důsledku pandemie jsem nestihla podepsat žádnou smlouvu na angažmá nebo alespoň poloviční úvazek. Ale změnila jsem k tomu přístup. Nejde mi o to už tolik.

Za tuhle zkušenost v Plzni, která se táhne díky Covid 19, jsem vděčná. Potkala jsem moc milé lidi a potkala jsem samu sebe.

Potkávám a ztrácím samu sebe pořád dokola a myslím, že tomu nebude jinak, ale je to v pořádku. Ale celou tuhle práci bych vlastně chtěla směřovat k lepším zítřkům ale hlavně lepším dneškům.

Kdo nám tedy určuje nebo zajistí sebehodnotu?

Nikdo.

Nikdo, protože nikdo nás nezná v celém kontextu kromě nás samých. A nikdo nám neřekne a ani na to nemá právo určovat naší hodnotu- to už tu bylo ve druhé světové válce a nikomu to nepomohlo, spíš naopak. Je pravděpodobné, že nás v dětství formovali dospělí k tomu, abychom byli jako oni, nebo abychom splňovali nějaká jejich kritéria, ale to s námi nemá nic společného a už vůbec ne s tím, jak můžeme žít a cítit se teď. *„Platí tedy, že co jsme se v mládí naučili o sobě, svém vzhledu, schopnostech a hodnotě, to nás bude provázet do konce života? Ne nutně. Psycholog Guy Winch s oblibou přirovnává psychická zranění a nepohody k těm fyzickým. Odmítnutí k říznutí, samotu k nachlazení, pocit viny k otravě. Snížené sebevědomí pak tvoří něco jako sníženou duševní imunitu. Je dobré říct, že sebevědomí se jako imunita chová také v tom, že v čase kolísá.*

Stejně jako po chřipce máte tělo ještě chvíli oslabené, pro jistotu pijete zázvorový čaj a nosíte svetr, sebevědomí vám samozřejmě trochu klesne poté, co rupnete u zkoušky. A v experimentech se naopak zvýší lidem, kterým výzkumníci řeknou, že

třeba obzvlášť dobře skórovali v testech verbální inteligence. A stoupne jim se vší parádou – včetně lepších výkonů v následných zkouškách."¹²

Dlouho jsem měla pocit, že je to buď všechno nebo nic. Buď budu fakt dobrá v tom, co dělám anebo to nebudu dělat vůbec. Myslela jsem si, že časté chyby jsou znakem toho, že je tedy asi lepší nedělat nic. Psycholog Guy Winch přirovnává odmítnutí k říznutí. Většinou, když mě někdo odmítne mám tendenci to znovu nezkoušet, abych se nemusela znovu vystavit odmítnutí. Ale když se říznu, znamená to snad, že si přestanu krájet chleba, abych se náhodou neřízla?

Na studiu herectví na DAMU je skvělé, že tam moc není možnost nezkoušet věci stále dokola. Hodně to bolí, ale když si člověk uvědomí, že se nic neděje a že je úplně jedno, co si o tom kdo myslí, začne to z ničeho nic jít a přestane to bolet.

Dostala jsem za úkol napsat, jak mi studium herectví na DAMU pomohlo k většímu sebevědomí a sebehodnotě. Tento úkol jsem odkládala, protože jsem si nechtěla moc připustit, že mi v tom DAMU nepomohla. Nebo jsem si možná nenechala od DAMU pomoci?

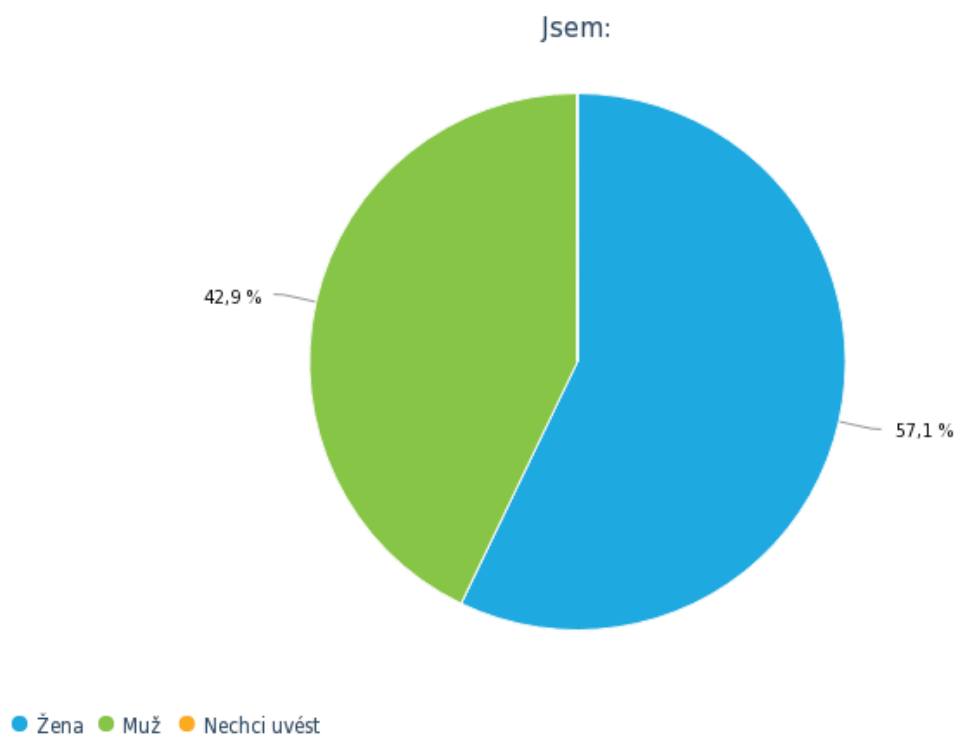
Za tu roční pauzu (od konce studia po státnice) jsem si uvědomila, že to je jenom naše zodpovědnost, jak naložíme s tím, jaké jsme měli dětství, jak nás hodnotili ve škole, nebo jaké připomínky nám dával herecký pedagog. Můžeme si je vzít k srdci a věřit tomu na 100%, ale také nemusíme. Jaké připomínky nám dává pedagog- to je jeho cesta, ne ta naše. Můžeme po ní jít a určitě se vyplatí to vyzkoušet, ale není špatně z té cesty sejít a jít nějakou jinou, nebo objevit vlastní. To jsem si potřebovala uvědomit- svoji individualitu. Jak jsem psala kdesi nahoře- vždy jsem se snažila splynout s davem, být jako ostatní. Ale člověk nemůže ztrácet sám sebe jenom proto, aby splynul s davem. A v oblasti herectví to je řekla bych až nevýhodné. Víc stejných herců- ve stejné energii, stejného archetypu ba dokonce stejného vzhledu znamená víc herců bez práce. A to žádný herec nechce.

Přála bych si, aby umělecké školy tyto individuality podporovaly a rozvíjely.

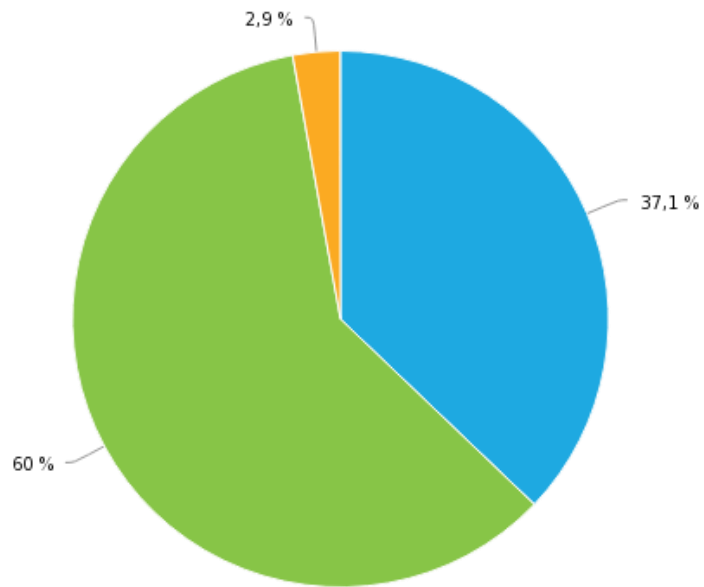
¹² <https://psychologie.cz/posilovna-sebevedomi/>

6. Dotazník

Protože jsem děvče zvědavé, vytvořila jsem dotazník „*Studium herectví a sebehodnota*“, kde jsem se zeptala 35 absolventů uměleckých škol (DAMU, JAMU, konzervatoře, VOŠ), kteří studovali herectví. Zajímalo mě, jak škola ovlivnila jejich sebehodnotu. Ráda se s vámi podělím o výsledky:

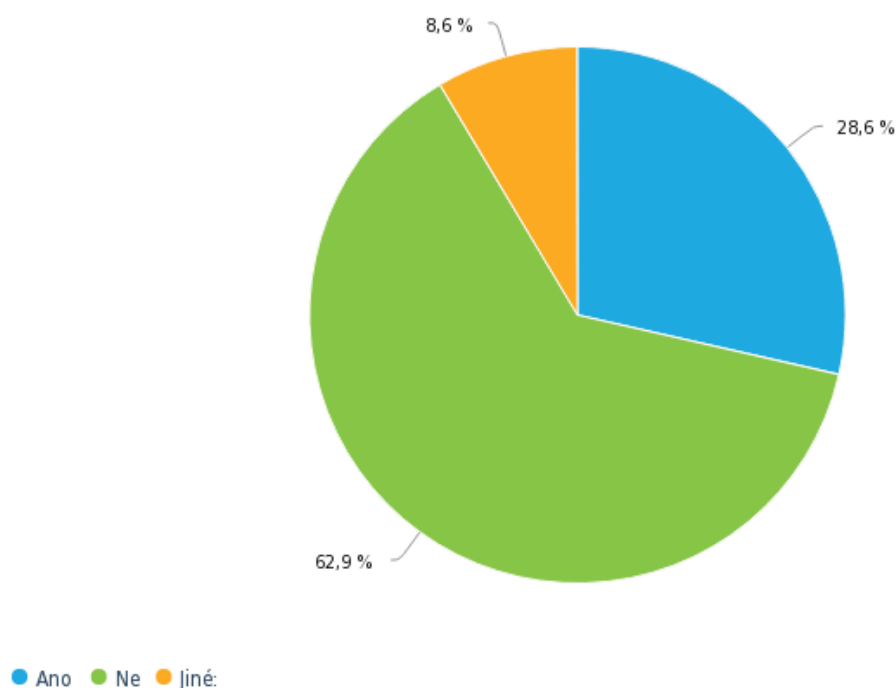

Jsem student/absolvent:

● Konzervatoře ● DAMU/JAMU ● VOŠ

Měl/a jsi o sobě lepší mínění před studiem herectví?

V odpovědích „jiné“ stálo:

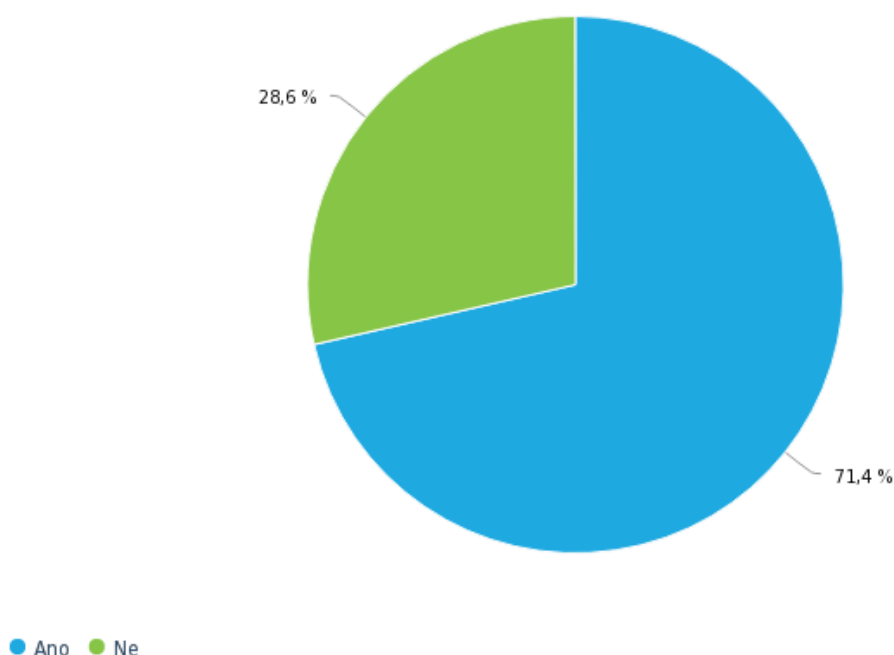
„Ano měla, ale v době pandemie jsem část nabyla zpátky při práci na mimoškolních projektech.“

„Díky studiu a věku jsem si uvědomil mnoho věcí, jež na sobě musím změnit.“

„Tolik jsem to neřešila.“

Tato poslední odpověď mi přijde docela přesná. Zním pár herců, kteří předtím, než šli studovat herectví, si o sobě mysleli, že jsou osvícení, výborní herci, kteří tu školu vlastně nepotřebují a pak velmi krátce po začátku studia zjistili, kolik nedostatků mají a hlavně kolik je v jejich ročníku lidí, kteří toho umí víc, než oni. Zároveň znám pár herců, kteří byli před studiem herectví zdravě sebevědomí a při studiu nabyli buď ještě větší sebevědomí, které se většinou pojilo s úspěchy anebo naopak se nechali vystresovat tímto prostředím a nechali se zadupat svými narůstajícími pochybnostmi.

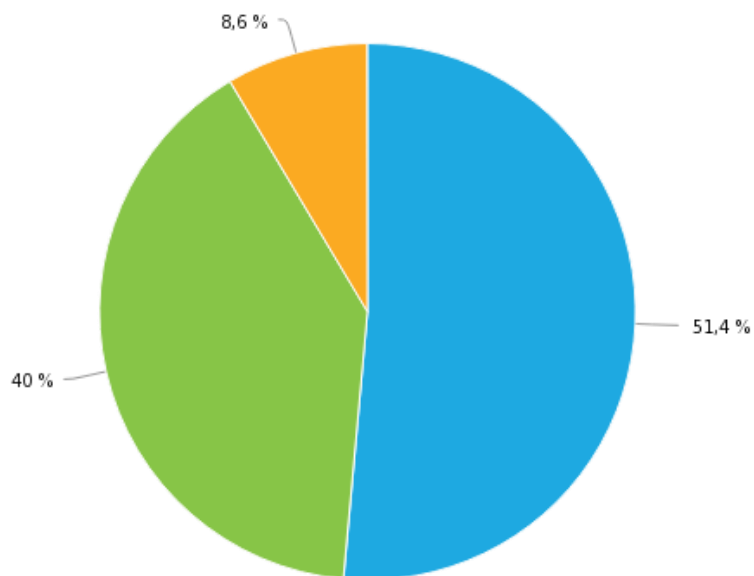
Měl/a jsi při studiu pocit nejistoty z výběru oboru? (tzn. jestli na to máš, jestli se tím budeš moci živit, atd..)

Většina lidí odpovědělo ANO, což je asi normální jev. Už při podávání přihlášek jsme byli obeznámeni s tím, že tento obor nemůže dělat každý a je těžké v něm prorazit neb herců je hodně a divadel málo (v poměru k hercům). A je to dobře, že nám to paní děkanka řekla s předstihem. Jednou jsem se na toto téma bavila s mojí kamarádkou, dnes úspěšnou herečkou, jestli měla pochybnosti o tom, zda se nespletla v oboru. Odpověděla, že i když někdy pochybovala o svém výkonu (třeba na klauzurách, nebo natáčení), tak vždy věděla, že je na této škole a vůbec v tomto oboru správně.

Tisíckrát jsem během studia na DAMU přemýšlela, jestli radši ještě k herectví nevystudovat něco jiného, abych měla zadní vrátka. Ale vlastně mě nenapadlo, že bych z DAMU odešla a na herectví zapomněla. Vlastně mám teď zpětně pocit, že to bylo spíše jen přání, abych v tom herectví byla lepší, abych mohla dělat práci, která mě baví.

Zabraňoval ti tento pocit ve svobodě tvorby?

● Ano ● Ne ● jiné:

V odpovědích „jiné“ stálo:

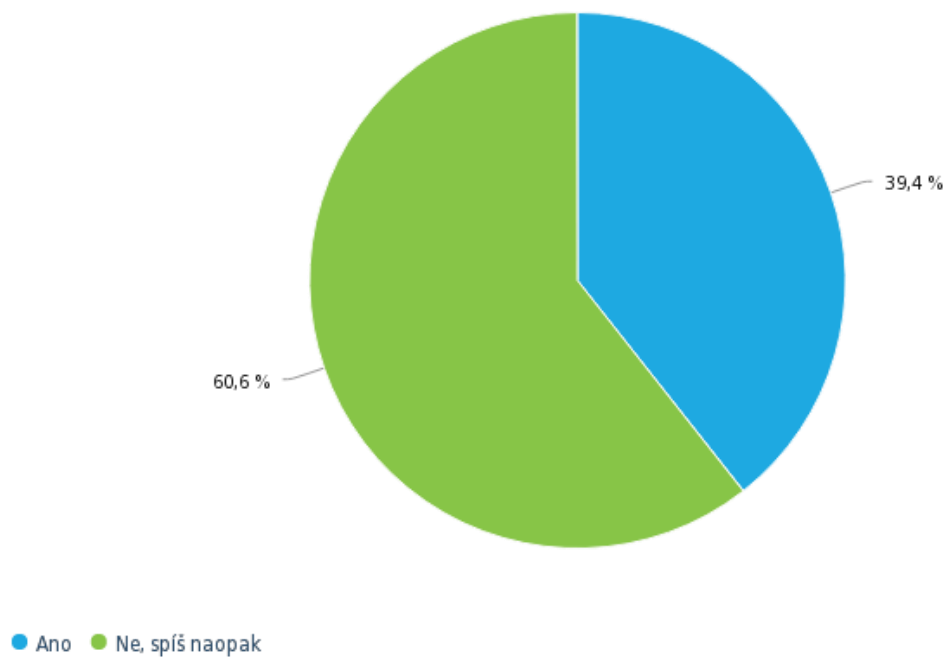
„Ze začátku ano. Teď je to tak 50/50. Někdy si jen kvůli svému neukotvenému sebevědomí podkopávám nohy.“

„Nezabraňoval, spíš mě ta nejistota žene neustále dál“

„Ve svobodě tvorby mi brání obor.“

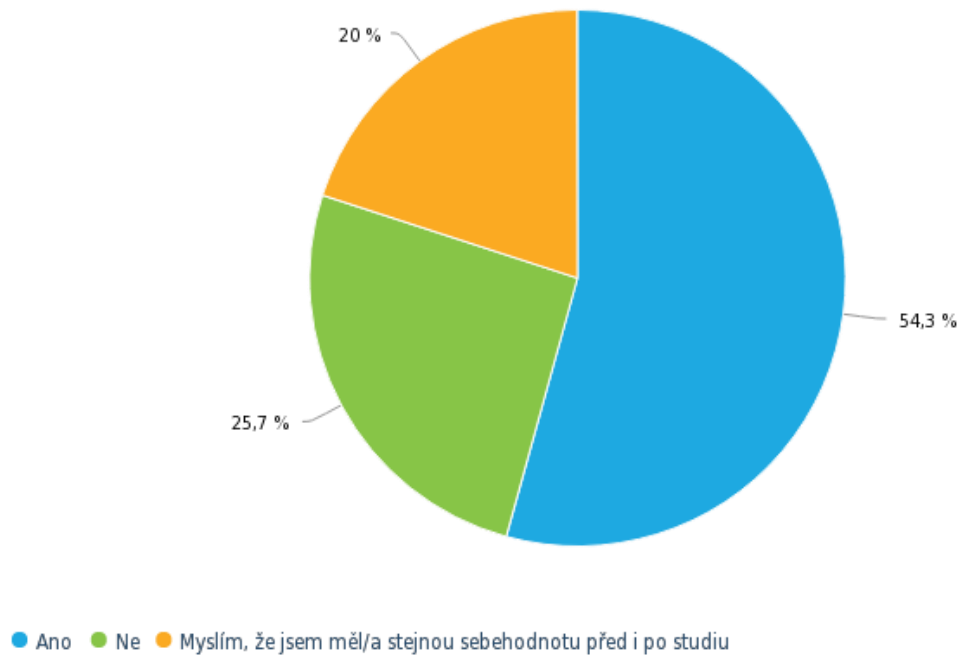
K tomuto asi nemám, co napsat. Souzním s první odpovědí v kategorii „jiné“, ale obdivuji druhou odpověď.

Pomohla ti škola se toho pocitu zbavit?

Tohle pro mě byla otázka, která mě zajímala úplně nejvíc. Jsem ráda, že 39,4% dotazovaných odpovědělo ANO. Takhle si myslím, že by měla škola fungovat. 60,6% odpovědělo NE. Já bych nejspíš odpověděla stejně. Je otázkou, jestli mezi těmi 60,6% byli lidé, kteří potřebovali trochu „srazit hřebínek“ anebo potřebovali podpořit a rozvíjet. Každopádně- je více než polovina dotazovaných a myslím, že ti, kteří mají moc velký hřebínek si ho nenechají jen tak srazit.

Vyšel jsi jako absolvent umělecké školy s větší sebehodnotou?

Ovšem tohle jsou zajímavé odpovědi. V minulé otázce odpovědělo 60,6% respondentů, že jim škola nepomohla zbavit se pocitu nejistoty, spíš naopak. Ale v téhle otázce odpovědělo 54,3%, že z umělecké školy vyšli jako lidé s větší sebehodnotou. Zajímavé.

Vzhledem k tomu, že „jen“ 25,7% lidí uvedlo, že nevyšli s větší sebehodnotou vyhodnocuji, že škola s tím asi nemá tolik společného?

Ideální stav je patřit k těm 20%, kteří měli stejnou sebehodnotu před i po studiu herectví.

7. Závěr

Kdybych si mohla vybrat, jestli jít studovat herectví na DAMU znovu, rozhodla bych se stejně, jako před 5 lety. Dala bych si to znovu. Už bych přistupovala k předmětům a k lidem a hlavně k sobě jinak. Je mi sice jasné, že kdybych psala další diplomovou práci potom znovu, psala bych to samé- že bych si to dala znovu a už bych přistupovala ke všemu a ke všem jinak. Protože je to proces. A tak je to i v divadle, nikdy není hotovo a vždy si z toho můžu vzít něco navíc. Co bych si přála, aby škola brala v potaz individuality studentů a poté, co odhalí a rozebere jejich slabá a zraněná místa, aby je dokázala zase složit.

Za sebe si přeju, abych neřešila, co si řeknou ostatní a dělala věci podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a aby bylo divadlo nadále tou zábavou, k jaké jsem přivoněla tenkrát poprvé.

Tuto práci píšu spíše pro sebe, abych se k ní mohla vracet, tak bych si ráda vzkázala, že vždycky si někdo něco myslí a já s tím nic neudělám. A ještě u divadla to tak prostě je- herec na jevišti tvoří postavu a divák v hledišti si na to tvoří názor.

Jak by řekl můj táta: *„Dala ses na vojnu, tak bojuj.“*

8. Poděkování

Moje první poděkování patří přijímací komisi a panu doc. Milanu Schejbalovi, že do mě vložili důvěru a vzali mě k sobě do ročníku.

Chci poděkovat prof. Vostrému a prof. Sílové za Vaše vědomosti, které jste schopni interpretovat srozumitelně a zajímavě a za to, že Vás moc neštvalo, když jsme si témeř pokaždé k Vašemu výkladu vzali svačinu.

Největší dík patří hereckým pedagogům. Paní Pleštilové za její energii, které měla vždy víc, než my všichni dohromady. Tomáši, Tobě bych chtěla poděkovat za ten příšernej semestr, kdy jsme zkoušeli *Filipa*. A za to, že s Tebou přichází dobré víno a dobrá nálada. Pane Pavlato, díky do nebe za to, že jste byl gentleman za každé okolnosti, i když jste se necítil dobře.

Pane Mrvičko, Vám už také bohužel do nebe děkuju na ten nejlepší semestr se Shakespearem. Děkuju za všechna Vaše slova, která nikdy nebyla zbytečná a byla všeříkající. Za to, že jste se na nás díval upřímnýma a laskavýma očima. Děkuju. Byl jste nejstarší muž, do kterého jsem se kdy zamilovala. A slibuju, že nebudu na jevišti krčit čelo a už si nenechám ostříhat ofinu.

Další poděkování patří kabinetům hlasové a pohybové výchovy- s hlasem bylo se mnou mnoho práce, díky za Vaši trpělivost. S pohybovým kabinetem se ještě neloučím, pokud to bude možné, budu chodit na Vaše treninky, pane docente. Mně se jen tak nezbavíte.

Pane profesore Šípku, děkuju Vám za to, že jste tak laskavý. Děkuju, že jste vedl tuhle práci pečlivě, trpělivě a lidsky.

Kamarádi-spolužáci, mám rád. Moc rád.

Marku, Tobě děkuju ze všeho nejvíc.

9. Použitá literatura

DONNELLAN, D. Herec a jeho cíl, Praha 2007. (ISBN 978-80-903842-1-7.)

FREJKA, J. Deník Jarmily Horákové, Praha 1940.

<https://psychologie.cz/posilovna-sebevedomi/>

RUIZ, D.M. Čtyři dohody, Praha 2001. (ISBN 80-7205-826-6.)

ŠÍPEK, J. Psychologické souvislosti scénické tvorby, Praha 2010. (ISBN 978-80-7437-035-9.)